

Vergaderjaar 2023–2024

21 501-02

Raad Algemene Zaken en Raad Buitenlandse Zaken

Nr. 2868

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 12 april 2024

Hierbij bied ik u de geannoteerde agenda aan voor de Raad Buitenlandse Zaken van 22 april 2024.¹

De Minister van Buitenlandse Zaken,
H.G.J. Bruins Slot

¹ Het agendapunt Russische agressie tegen Oekraïne is mede namens de Minister van Defensie.

Geannoteerde agenda Raad Buitenlandse Zaken 22 april 2024

Op maandag 22 april as. vindt de Raad Buitenlandse Zaken (RBZ) plaats in Luxemburg. Op de agenda staan de Russische agressie tegen Oekraïne, de situatie in het Midden-Oosten en de situatie in Soedan. Aansluitend vindt het *High-Level Forum on Regional Security and Cooperation* met de EU, de Gulf Cooperation Council en de Golfstaten plaats. De Minister van Buitenlandse Zaken is voornemens aan de Raad en het *High-Level Forum on Regional Security and Cooperation* deel te nemen.

Russische agressie tegen Oekraïne

De Raad zal spreken over de voortdurende Russische agressie tegen Oekraïne. Dit agendaonderwerp zal plaatsvinden in het zogenaamde jumbo-format, met de Ministers van Buitenlandse Zaken en de Ministers van Defensie. De Oekraïense Minister van Buitenlandse Zaken, Kuleba, zal bij aanvang de Raad virtueel toespreken. Ook de Oekraïense Minister van Defensie, Omerov, is uitgenodigd om deel te nemen. Daarna zal de Raad spreken over voortzetting van de verschillende sporen van EU-steun aan Oekraïne, waaronder (1) militaire steun, (2) de Europese defensie-industrie, (3) het veiligheidsarrangement dat de EU voornemens is te sluiten met Oekraïne en (4) het gebruik van buitengewone rente-inkomsten die voortkomen uit geïmmobiliseerde Russische Centrale Banktegoeden voor steun aan Oekraïne.

Het kabinet zal oproepen tot het voortzetten en opschalen van militaire steun aan Oekraïne, door zowel de EU als haar lidstaten. Oekraïne heeft deze steun hard nodig aangezien de druk op de gehele frontlinie toeneemt. Hierbij zal de nadruk liggen op de noodzaak om op korte termijn meer munitie aan Oekraïne te leveren. Het kabinet zal lidstaten oproepen nogmaals naar de eigen voorraden te kijken en financiële te middelen alloceren voor lopende initiatieven betreffende de aanschaf en levering van munitie, zoals het Tsjechische initiatief, waar Nederland EUR 250 mln. aan bijdraagt. Ook zal gesproken worden over het versterken van de Oekraïense luchtafweer, gezien de voortdurende luchtaanvallen op Oekraïense doelwitten.

Daarnaast zal ook versterking van de Europese defensie-industrie aan de orde komen, waaronder via de Europese Defensie Industrie Strategie (EDIS) en het Europese Defensie Industrie Programma (EDIP). Het kabinet kijkt met een positieve grondhouding naar het initiatief van de Commissie en ziet het versterken van de Europese defensie-industrie als noodzakelijk en urgent om de militaire steun aan Oekraïne te kunnen blijven voortzetten, en om in Europa de eigen strijdkrachten in het licht van de verslechterde veiligheidssituatie beter gereed te kunnen stellen en de slagkracht te vergroten. Uw Kamer is op 28 maart jl. middels een BNC-fiche over de kabinetsinzet geïnformeerd².

Tevens zal er gesproken worden over het veiligheidsarrangement tussen de EU en Oekraïne. Op dit moment wordt onderhandeld over een akkoord op deze tekst. De inzet van het kabinet is dat er snel een akkoord moet worden bereikt in deze onderhandelingen, omdat Oekraïne de zekerheid van meerjarige steun nodig heeft. Uw Kamer zal over de voortgang worden geïnformeerd.

Het kabinet zal oproepen tot snelle aanname van het voorstel van de Hoge Vertegenwoordiger (HV) en de Commissie om buitengewone rente-inkomsten die voortkomen uit geïmmobiliseerde Russische Centrale

² Kamerstuk 22 122, nr. 3919.

Banktegoeden te gebruiken voor steun aan Oekraïne. De HV en de Commissie stellen voor deze inkomsten te gebruiken voor militaire steun via de Europese Vredesfaciliteit en wederopbouwsteun via de EU-begroting. Ook zal het kabinet verzoeken om in EU-verband samen met G7-partners mogelijkheden te onderzoeken voor verdergaande maatregelen dan het huidige voorstel. Tevens zal het kabinet pleiten voor snelle aanname van een ambitieus veertiende sanctiepakket tegen Rusland inclusief verdere maatregelen in het tegengaan van sanctie-omzeiling, conform moties Koekoek/Dassen c.s.³ en Piri c.s.⁴

Midden-Oosten

De Raad zal stilstaan bij de situatie in het Midden-Oosten en specifiek op het voortdurende gewapende conflict tussen Israël en Hamas, de verschrikkelijke humanitaire situatie in Gaza, toenemende spanningen in de regio en de noodzaak om toe te werken naar een politiek proces voor de *Day After*.

Nederland roept op tot een onmiddellijk staakt-het-vuren dat moet leiden tot een duurzame beëindiging van vijandigheden, het vrijlaten van alle gegijzelden en zet zich in voor een drastische ongehinderde toename van humanitaire hulp aan Gaza. Er vallen veel te veel burgerslachtoffers en er is een zich ontvouwende hongersnood. Nederland heeft kennisgenomen van het recente besluit van Israël om stappen te nemen om meer humanitaire hulp Gaza in te krijgen. Het is van belang dat dit besluit zo snel mogelijk wordt geëffectueerd. Nederland blijft hierop aandringen in contacten met Israëlische autoriteiten op alle niveaus, en roept de EU en andere lidstaten op hetzelfde te doen.

Het kabinet benadrukt dat verdere instabiliteit op de Westelijke Jordaanoever moet worden voorkomen. Het geweld door kolonisten tegen Palestijnen dient te stoppen. Om dit geweld tegen te gaan heeft de Raad overeenstemming bereikt over sancties ingesteld tegen gewelddadige kolonisten. Het kabinet verwacht dat de formele besluitvorming hierover spoedig zal worden afgerond. Het is voorts van belang dat de Palestijnse Autoriteit brede steun blijft krijgen van zowel de EU als regionale en internationale partners. Nederland verwelkomt het aantreden van een nieuwe Palestijnse regering onder leiding van premier Mustafa. Het is belangrijk dat deze nieuwe regering de Palestijnse Autoriteit hervormt en vernieuwt, zodat deze een rol kan nemen in het toekomstige bestuur van Gaza.

Daarnaast maakt het kabinet zich zorgen om het voortdurende risico op regionale escalatie en roept alle partijen op terughoudend te handelen. In dat kader maakt het kabinet zich zorgen over de recente Iraanse uitingen van vijandigheden richting Israël en blijft het kabinet zich inspannen om een verdere regionale escalatie te voorkomen. Met Libanon dient te worden gekomen tot een diplomatieke oplossing voor de gespannen situatie langs de Israëlisch-Libanese grens.

Op 20 april as. zal het eindrapport van het onderzoek onder leiding van oud-minister Colonna over de neutraliteit en integriteit van de Organisatie van de Verenigde Naties voor hulpverlening aan Palestijnse vluchtelingen in het Nabije Oosten (UNRWA) uitkomen. Het kabinet heeft kennis kunnen nemen van de eerste tussentijdse bevindingen van het Colonna-onderzoek van 20 maart jl. en heeft alle vertrouwen in het werk van het onderzoeksteam. Het kabinet zal op basis van het rapport en het vervolg-

³ Kamerstuk 21 501-20, nr. 2064.

⁴ Kamerstuk 21 501-20, nr. 2027.

proces besluiten of UNRWA weer in aanmerking kan komen voor financiering, aanvullend op de reeds overgemaakte jaarlijkse bijdrage voor 2024 van EUR 19 mln.

Nederland draagt bij aan verschillende initiatieven ten behoeve van het bevorderen van maritieme veiligheid in de Rode Zee. Het betreft hier onder andere diplomatieke inspanningen, de militaire bijdrage aan operatie *Prosperity Guardian*, en de politieke en niet-operationele militaire steun aan de door de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk geleide operatie tegen de Houthis die de internationale scheepvaart bedreigen. Daarnaast heeft Nederland uw Kamer op 5 april jl. middels een aanvullende artikel 100 brief geïnformeerd over het kabinetsbesluit Zr.Ms. Karel Doorman als logistiek ondersteuningsschip in te zetten voor operatie ASPIDES in de periode begin mei tot eind augustus 2024. Zr.Ms. Karel Doorman zal ook *associated support* bieden aan operatie *Prosperity Guardian*.

Soedan

De Raad zal spreken over de alles verwoestende oorlog tussen de Soedanese strijdkrachten (SAF) en de *Rapid Support Forces* (RSF) in Soedan die nu een jaar aan de gang is. Door de oorlog is een groot-schalige hongersnood op handen en ruim 17 miljoen mensen – bijna de helft van de bevolking – loopt het risico te verhongeren. Officieel zijn er 15.000 mensen om het leven gekomen, maar het werkelijke dodental ligt waarschijnlijk vele malen hoger. Soedan wordt geconfronteerd met de grootste interne ontheemdingscrisis ter wereld, waarbij ruim 11 miljoen mensen binnen en buiten Soedan ontheemd zijn. Volgens de Hoge Vertegenwoordiger voor Mensenrechten van de Verenigde Naties is er sprake van grove mensenrechtenschendingen en zijn er berichten over wijdverbreid seksueel geweld. De Raad zal spreken over de implicaties van de oorlog voor de lokale bevolking, de regio en de EU. De Persoonlijk Gezant van de VN voor Soedan, Lamamra, en de EU Speciaal Gezant voor de Hoorn zullen de Raad brieven.

Door de inzet van de EU Speciaal Gezant voor de Hoorn van Afrika tracht de EU de bemiddelingspogingen tussen zowel de SAF en RSF, en de politieke dialoog tussen civiele actoren, te ondersteunen. De EU is, naast Frankrijk en Duitsland, mede-organisator van de internationale Humanitaire Conferentie voor Soedan die 15 april plaatsvindt in Parijs, en waaraan vanuit Nederland de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking zal deelnemen. Ook heeft de EU een sanctieregime ingesteld waar momenteel zes bedrijven op staan die beticht worden van bijdragen aan mensenrechtenschendingen.

Het kabinet maakt zich zorgen om het risico op regionale escalatie en benadrukt dat er, in samenwerking met de belangrijkste regionale stakeholders en buurlanden, dient te worden gekomen tot een staakt-het-vuren en samenwerking op het gebied van humanitaire toegang. Nederland brengt waar mogelijk de situatie in Soedan op in gesprekken met regionale spelers en onderzoekt wat er nog meer mogelijk is in EU-verband. Het kabinet benadrukt het belang van *accountability*, en van het monitoren van mensenrechtenschendingen.

High-Level Forum on Regional Security and Cooperation

Aansluitend aan de Raad organiseert de EU Gezant voor de Golf, Di Maio, het *High-Level Forum on Regional Security and Cooperation*. Hiervoor zijn naast de buitenlandministers van de EU ook de SG van de *Gulf Cooperation Council* en de Ministers van Buitenlandse Zaken van de Golflanden

– Saudi-Arabië, Verenigde Arabische Emiraten, Oman, Bahrein, Qatar en Koeweit – uitgenodigd. Het *High-Level Forum* biedt kans op uitwisseling over veiligheidsdossiers van direct belang voor zowel de EU als de Golfregio, waaronder de Rode Zee, het conflict tussen Israël en Hamas, Iran en de Russische agressie tegen Oekraïne.